

## ODESZLI NA WIECZNĄ WARTĘ

<http://dx.doi.org/10.30747/bfgez.67.2017.08>



W dniu 10 II 2017 r. w Warszawie zmarła **Maria Dmochowska** z d. Lipska, harcerka Szarych Szeregów, żołnierz AK, ps. Maja, dr nauk medycznych.

Urodziła się w Warszawie dnia 18 VII 1930 r., córka Romana i Anieli z Koblów. Ojciec był inżynierem-mechanikiem, pracował jako nauczyciel w szkołach zawodowych. Matka zajmowała się domem, wychowywaniem trójki dzieci. Rodzina mieszkała przy ul. Filtrowej 69. Kiedy wybuchła wojna w 1939 r. Maria była dziewięcioletnią dziewczynką po trzech klasach szkoły społecznej. Jej brat Jan Józef trzynastoletnim gimnazjalistą i harcerzem, zaś siostra Zofia miała

dwadzieścia lat i była już na pierwszym roku Wyższej Szkoły Handlowej. Gdy skończyło się oblężenie Warszawy i zaczęła się okupacja niemiecka, ojciec należał do konspiracji, także brat Marii z harcerstwa wstąpił do „Baszty” do batalionu szturmowego ochrony dowódców Powstania. W domu Dmochowskich ukrywała się żydowska rodzina. Zofia działała w hurtowni dystrybucji „Biuletynu Informacyjnego”. Maria w 1943 r. należała do drużyny harcerskiej im. Tomasza Zana, tam też przeszła porządne szkolenie wojskowe. Chodziła na ćwiczenia sanitarne do szpitala na Lindleya. Nauczyła się robić zastrzyki, prawidłowego opatrywania ran, wynoszenia rannego z pola walki. Chciała też być w łączności. Nauczyła się rozwijania telefonów na polu walki, także robienia szkiców terenu, orientacji w terenie z mapą z busolą, robienia szkiców wszystkich niemieckich obiektów w Warszawie. Była na kilkudniowych ćwiczeniach w Puszczy Kampinoskiej i tam złożyła przyrzeczenie harcerskie (jeszcze nie wojskowe). Przyrzeczenie składała na ręce podharcmistrzyni

---

Zawadzkiej ps. Koza. Brat załatwił jej przydział w „Baszcie” w B-2. Tuż przed Powstaniem w „Baszcie” złożyła przysięgę jako sanitariuszka ps. Maja. Na placu Narutowicza zameldowała się do oddziału do dyspozycji Kazimierza Radwańskiego ps. Górski. W Powstaniu 1944 r. była żołnierzem AK, w kompanii lotniczej dowodzonej przez por. T. Gaworskiego ps. Lawa. Brała udział w walkach Grupy Kampinos AK. Po wojnie była instruktorką ZHP, czynnie przeciwstawiała się procesowi podporządkowania się ZHP partii komunistycznej.

Absolwentka i pracownik naukowy Akademii Medycznej w Łodzi, usunięta z uczelni w 1968 r. za aktywne przeciwstawianie się represjom wobec kolegów pochodzenia żydowskiego. Była współorganizatorem NSZZ „Solidarność” w Łodzi. Posłanką z Łodzi na Sejm. W latach 2006–2012 pełniła funkcję wiceprezes Instytutu Pamięci Narodowej. Była wierna przysiędze AK i Przyrzeczeniu Lekarskiemu.

Odznaczona Krzyżem Komandorskim, Oficerskim i Kawalerskim OOP, Krzyżem Armii Krajowej, Warszawskim Krzyżem Powstańcym i in.

Była długoletnią członkinią założonego w 1996 r. przez Elżbietę Zawacką, Memoriału Generał Marii Wittek, wspierającą aktywnie Fundację, prowadzoną przez gen. Elżbiety Zawacką.

Prochy Marii Dmochowskiej zostały złożone dn. 17 II 2017 r. w grobie rodzinnym na Powązkach Wojskowych w Warszawie.

*Anna Rojewska*